This document is available in English

Adroddiad ar gyfer	**Pwyllgor Archwilio**
Rhif adroddiad	**AC/2017/07/08**
Dyddiad	**10 Gorffennaf 2017**
Swyddog Arweiniol	**Ken Finch - Trysorydd**
Swyddog Cyswllt	**Sandra Forrest**
Pwnc	**Gweithgarwch Rheoli'r Trysorlys a Gwir Ddangosyddion Darbodus 2016-2017**

PWRPAS YR ADRODDIAD

1 Mae adroddiad blynyddol ar y trysorlys yn un o ofynion gweithdrefnau adrodd yr Awdurdod, ac mae'n ymdrin â gweithgarwch y trysorlys yn 2016-2017. Mae'r adroddiad hefyd yn ymdrin â gwir Ddangosyddion Darbodus 2016-2017, yn unol â gofynion y Cod Darbodus.

CRYNODEB GWEITHREDOL

2 Mae gweithgareddau'r Awdurdod ym maes rheoli'r trysorlys yn cael eu rheoleiddio gan amrywiaeth o godau proffesiynol, statudau a chanllawiau. Mae'n ofynnol bod adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Aelodau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn nodi'r gweithgarwch yn ystod y flwyddyn a chymharu'r dangosyddion a osodwyd ar ddechrau'r flwyddyn gyda'r gwir ddangosyddion. Mae'r adroddiad yn rhoi gwybod i'r Aelodau am y gweithgarwch o ran benthyciadau a buddsoddiadau, ac yn esbonio'r cefndir economaidd yn y flwyddyn.

ARGYMHELLIAD

3 Gofynnir i'r aelodau argymell bod yr Awdurdod Tân ac Achub yn cymeradwyo Dangosyddion Ariannol gwirioneddol 2016-2017.

CEFNDIR

4 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cael y dasg o sicrhau bod craffu effeithiol yn digwydd ar y strategaeth rheoli'r trysorlys a'r polisïau, a'i fod yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub ar sail ei ganfyddiadau.

GWYBODAETH

GWEITHGARWCH RHEOLI'R TRYSORLYS 2016-2017

Crynodeb o'r Strategaeth y Cytunwyd arni ar gyfer 2016-2017

5 Roedd Arlingclose, sef ymgynghorwyr Trysorlys yr Awdurdod, wedi rhagweld y byddai blwyddyn ariannol 2016-2017 yn gweld cyfraddau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn codi i 1% erbyn 2017. Yr argymhelliad oedd gohirio'r gweithgarwch benthyca cyhyd ag y bo modd a defnyddio cronfeydd wrth gefn a balansau i ariannu dyledion benthyciadau dros dro newydd. Ond, os bydd benthyciadau, dylai unrhyw ddyled newydd fod am gyfnod hirach na 5 mlynedd oherwydd proffil aeddfedu cyfredol y portffolio dyledion, a'r angen i liniaru'r risg o newidiadau posibl i gyfraddau llog. Dylid cymryd agwedd wyliadwrus tuag at fuddsoddi arian dros ben, gan ddefnyddio adneuon arian parod mewn banciau neu gymdeithasau adeiladu ar gyfer llif arian, a defnyddio cyfryngau eraill ar gyfer unrhyw fuddsoddiadau tymor hir eraill.

Y Cefndir Ariannol i 2016-2017

6 Yn ôl y rhagolygon economaidd ar gyfer 2016-17, byddai'r gyfradd sylfaenol yn codi i 1% a byddai cyfraddau tymor hir y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn codi. Roedd y rhagolygon ar gyfer y flwyddyn yn anghywir o ran y gyfradd sylfaenol ac o ran cyfraddau'r Bwrdd oherwydd arhosodd y cyfraddau ar yr un lefel a bu dyfalu yn ystod y flwyddyn y gallai'r gyfradd sylfaenol ostwng yn is na 0.25%. Roedd pryderon am y sector bancio yn dal yn gyffredin, ac o ran strategaethau buddsoddi awdurdodau lleol y prif flaenoriaeth oedd sicrhau bod arian yn ddiogel. Cymerodd yr Awdurdod agwedd wyliadwrus tuag at fuddsoddiadau, gan fuddsoddi yn y tymor byr mewn Sefydliadau Bancio a Chymdeithasau Adeiladu Prydeinig ar y rhestr o bartïon i gontract yn unig, gyda'r rhan fwyaf o'r arian dros ben yn cael ei fuddsoddi mewn cyfrifon galw gyda Barclays a'r Bank of Scotland.

Gweithgarwch Benthyca

7 Cymerir benthyciadau i ariannu rhaglen gyfalaf yr Awdurdod Tân ac Achub. Cymerwyd benthyciad gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus am £1.5m yn lle benthyciadau a oedd yn aeddfedu, ond yn gyffredinol ni chafwyd benthyciadau EIP (rhandaliadau cyfartal o'r prifswm) newydd wrth iddynt aeddfedu, ac mae hyn wedi golygu bod y sefyllfa o ran benthyciadau'r Bwrdd £2 filiwn yn is na'r flwyddyn flaenorol.

8 Manteisiodd yr Awdurdod ar y cyfraddau llog is a chynyddu ei sefyllfa fenthyca tymor byr i £14 miliwn, gyda'r holl fenthyciadau wedi dod gan Awdurdodau Lleol eraill. Cafodd y cynnydd yn y sefyllfa fenthyca tymor byr ei drafod gyda'r Pwyllgor Archwilio, a chytunwyd bod hynny'n strategaeth risg isel yn yr hinsawdd sydd ohoni ac y byddai'n arbed ar gostau ariannu cyfalaf. Roedd y cyfraddau llog ar fenthyciadau dros dro wedi amrywio rhwng 0.28% a 0.45%, gyda'r cyfraddau hyn yn sylweddol is na'r cyfraddau a oedd yn cael eu cynnig gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus.

9 £31.6m oedd ddyled fenthyciadau a oedd yn weddill ar 31 Mawrth 2017, ac roedd hyn yn cynnwys yr £14 miliwn o fenthyciadau dros dro. Fe wnaeth yr Awdurdod fenthyca £2 filiwn yn llai na'i Ofyniad Cyllido Cyfalaf (*Capital Financing Requirement - CFR*) ar gyfer 2016-2017. £510,392 oedd y llog gwirioneddol a oedd yn daladwy, o gymharu â £702,000 yn y gyllideb.

Buddsoddiadau

10 Mae polisi buddsoddiadau'r Awdurdod yn cael ei lywodraethu gan Ganllawiau Cynulliad Cenedlaethol Cymru, sy'n cael eu gweithredu yn Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar 15 Rhagfyr 2003. Roedd y gweithgarwch buddsoddi yn ystod y flwyddyn yn cydymffurfio â'r strategaeth a gymeradwywyd, ac ni chafodd yr Awdurdod unrhyw drafferthion hylifedd.

11 Cafodd yr holl arian dros ben ei fuddsoddi ar y farchnad gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar ran yr Awdurdod Tân ac Achub. Tua £500,000 oedd balans craidd y buddsoddiadau am y flwyddyn, a £375,000 oedd balans y buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2016 o gymharu â £480,000 ar 31 Mawrth 2016. 0.20% oedd y gyfradd a gafwyd ar fuddsoddiadau ar gyfartaledd, a chafodd yr arian ei ddal yn bennaf mewn cyfrifon galw dim rhybudd felly roedd modd cadw sefyllfa'r Awdurdod o ran hylifedd.

12 Mae balans yr arian sydd ar gael i'w fuddsoddi wedi gostwng yn sylweddol ac mae'r arian dros ben wedi cael ei ddefnyddio i ariannu'r rhaglen gyfalaf yn y tymor byr. £10,000 oedd y gyllideb ar gyfer llog buddsoddiadau, a £5,960 oedd y gwir log a gafwyd.

DANGOSYDDION ARIANNOL

13 Yn unol â'r Cod Darbodus, mae'n ofynnol i'r Awdurdod roi gwybod am y gwir ddangosyddion darbodus ar ôl diwedd y flwyddyn. Mae Atodiad A yn darparu rhestr o'r holl ddangosyddion darbodus gorfodol. Mae rhai o'r dangosyddion hyn yn darparu naill ai trosolwg neu derfyn ar weithgarwch y trysorlys, a dangosir y rhain isod:

	Gwir 2017 £'000	**Dangosydd Gwreiddiol 2017 £'000**
Sefyllfa fenthyca	31,599	33,573
Gofyniad Cyllido Cyfalaf	33,662	35,577

14 Mae'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (*Capital Financing Requirement - CFR*) yn dangos bod angen sylfaenol ar yr Awdurdod i fenthyca ar gyfer cyfalaf, ac mae hyn yn ffordd o fesur sefyllfa ddyled yr Awdurdod fel y dangosir uchod. Er mwyn sicrhau mai ar gyfer cyfalaf yn unig y bydd benthyciadau yn net o fuddsoddiadau dros y tymor canolig, ni ddylai benthyciadau, heblaw yn y tymor byr, fod yn uwch na'r CFR ar 2016-2017 ynghyd â'r newidiadau disgwyliedig i'r CFR yn ystod 2017-2018 a 2018-2019. Mae'r tabl uchod yn dangos bod sefyllfa fenthyca net yr Awdurdod £2 filiwn yn is na'r CFR ar gyfer 2016-2017.

15 Y Terfyn Awdurdodedig yw'r "Terfyn Benthyca Fforddiadwy" sy'n ofynnol dan adran 3 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r tabl isod yn dangos bod yr Awdurdod wedi cadw ei fenthyciadau gros o fewn ei Derfyn Awdurdodedig.

16 Y Ffin Weithredol yw sefyllfa fenthyca ddisgwyliedig yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn, ac mae cyfnodau pryd mae'r wir sefyllfa naill ai'n is neu'n uwch na'r Ffin yn dderbyniol ar yr amod nad yw'n mynd y tu hwnt i'r Terfyn Awdurdodedig.

	2016/17 £'000
Dangosydd Gwreiddiol – Terfyn Awdurdodedig	37,577
Dangosydd Gwreiddiol – Ffin Weithredol	35,577
Y mwyafswm o ran benthyciadau yn ystod y flwyddyn	31,599
Yr isafswm o ran benthyciadau yn ystod y flwyddyn	29,425

Y FFRAMWAITH RHEOLEIDDIO, RISG A PHERFFORMIAD

17 Mae gweithgarwch rheoli trysorlys yr Awdurdod yn cael ei reoleiddio gan nifer o godau proffesiynol a statudau a chanllawiau:

- Deddf Llywodraeth Leol 2003 (y Ddeddf), sy'n darparu'r pwerau i fenthyca a buddsoddi yn ogystal â rhoi cyfyngiadau a therfynau ar y gweithgarwch hwn;

- Mae'r Ddeddf yn caniatáu i Gynulliad Cenedlaethol Cymru osod terfynau un ai ar yr Awdurdod neu'n genedlaethol ar bob awdurdod lleol, gan gyfyngu ar y benthyca a ganiateir (er na wnaed unrhyw derfynau yn 2016-2017);

- Mae Offeryn Statudol (OS) 3239 (W319) 2003, fel y'i diwygiwyd, yn datblygu'r rheolaethau a'r pwerau sydd yn y Ddeddf;

- Mae'r Offeryn Statudol yn mynnu bod yr Awdurdod yn ymgymryd ag unrhyw weithgarwch benthyca gan ystyried Cod Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol;

- Mae'r Offeryn Statudol hefyd yn mynnu bod yr Awdurdod yn gweithredu holl weithgarwch y trysorlys gan ystyried Cod Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus;

- Dan y Ddeddf mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi cyflwyno Canllaw Buddsoddi i strwythuro a rheoleiddio gweithgarwch buddsoddi'r Awdurdod.

18 Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r holl ofynion statudol a rheoleiddio uchod, sy'n cyfyngu ar lefelau'r risg sy'n gysylltiedig â'i weithgarwch rheoli trysorlys. Yn benodol, mae'r ffaith ei fod wedi mabwysiadu a gweithredu'r Cod Darbodus a'r Cod Ymarfer ar gyfer Rheoli Trysorlys yn golygu bod ei wariant cyfalaf yn ddoeth, yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy, ac mae ei arferion trysorlys yn dangos agwedd risg isel.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant tymor hir ATAGC. Sicrhau bod asedau i gefnogi gwasanaethau rheng flaen yn cael eu prynu mewn modd doeth, fforddiadwy a chynaliadwy. Sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn y seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith ataliol ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Gosodir y gyllideb bob blwyddyn ar gyfer cyllido cyfalaf, a hynny'n unol ag adroddiad y Trysorlys.
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddiol wedi'i nodi ym mharagraff 13.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Buddsoddi arian dros ben – mae risg y gallai'r sefydliad ariannol lle mae arian y gwasanaeth yn cael eu buddsoddi fethu gan golli rhan o'r prifswm a fuddsoddwyd. Fodd bynnag, un o ddibenion yr adroddiad yw lleihau'r risg hwn.

ATODIAD A

		Gwirioneddol 2016/17	Dangosydd Gwreiddiol 2016/17
1	Gwariant Cyfalaf	£2,942,380	£4,014,000
2	Gofyniad Cyllido Cyfalaf	£33,661,942	£35,577,000
3	Benthyca	£31,598,556	£33,573,000
4	Buddsoddi	£375,000	£1,500,000
5	Terfyn Awdurdodedig	£31,598,556	£37,577,000
6	Ffin Weithredol	£31,598,556	£35,577,000
7	Cymhareb Costau Cyllido a Llif Refeniw Net	9.61%	10.63%
8	Effaith gynyddrannol Penderfyniadau Buddsoddi Cyfalaf ar y Cyfraniadau gan yr Awdurdodau Cyfansoddol	£14,000	£50,000
9	Benthyciadau Cyfradd Llog Sefydlog fel % o Gyfanswm y Benthyciadau	100%	55% - 100%
10	Benthyciadau cyfradd amrywiol fel % o'r Holl Fenthyciadau	0%	0% - 35%
11	Strwythur Aeddfedu Benthyciadau Cyfradd Sefydlog		
	Dan 12 mis	47.31%	0% - 55%
	12 mis i 2 flynedd	0%	0% - 45%
	2 flynedd i 5 mlynedd	11.17%	0% - 45%
	5 mlynedd i 10 mlynedd	31.66%	0% - 75%
	10 mlynedd a mwy	9.85%	0% - 100%